

Д/Р
15435

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова

Факультет романо-германської філології

Кафедра теоретичної та прикладної фонетики англійської мови

Д и п л о м н а р о б о т а

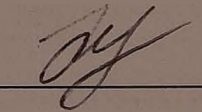
бакалавра

на тему: «Семантико-синтаксичні та інтонаційні засоби встановлення
контакту в англомовному портретному інтерв'ю»

«Sematic-syntactic and intonation means of establishing contact in English portrait interview»

Виконала: студентка денної форми навчання
напряму підготовки 6.020303 Філологія

Бондар Катерина Сергіївна

Керівник к.філол.н., доц. Бігунова Н.О.

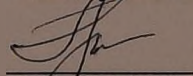
Рецензент д.філол.н., доц. Калінюк О.О.

Рекомендовано до захисту:
протокол засідання кафедри
№ 10 від 10.05.17

Захищено на засіданні ЕК № 2
протокол № 122 від 26.06.17

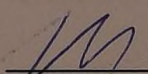
Оцінка good
(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

Завідувач кафедри

(підпис)

Григорян Н.Р.

Голова ЕК

(підпис)

Колегасва І.М.

Одеса – 2017

429433

З М І С Т

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. РЕАЛІЗАЦІЯ КОНТАКТОВСТАНОВЛЮЮЧОЇ ФУНКЦІЇ В ДІАЛОГІЧНІЙ КОМУНІКАЦІЇ	
1.1. Дослідження діалогічного мовлення	6
1.2. Фатична функція в діалозі	11
1.3. Класифікація засобів встановлення контакту.....	14
РОЗДІЛ II. СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНІ ЗАСОБИ ВСТАНОВЛЕННЯ КОНТАКТУ В АНГЛОМОВНОМУ ПОРТРЕТНОМУ ІНТЕРВ'Ю	
2.1. Визначення інтерв'ю як публіцистичного жанру	17
2.2. Лексичні та граматичні засоби встановлення контакту у діалогічному мовленні	20
РОЗДІЛ III. ІНТОНАЦІЙНІ ЗАСОБИ ВСТАНОВЛЕННЯ КОНТАКТУ В АНГЛОМОВНОМУ ПОРТРЕТНОМУ ІНТЕРВ'Ю	
3.1. Методика аудиторського аналізу	27
3.2. Результати аудиторського аналізу	29
ВИСНОВКИ	38
БІБЛІОГРАФІЯ	41
SUMMARY	46

ВСТУП

Зміщення акцентів з області власне мовного вираження тексту в бік його функціонування в реальному процесі комунікації зумовило зростання інтересу дослідників до питань усного діалогічного мовлення. Цілком безперечним визнається положення, що саме закономірності усного діалогічного мовлення повинні стати основою моделювання комунікативного процесу.

Аналіз діалогу як форми мовного спілкування передбачає розгляд його в рамках ситуації спілкування з урахуванням екстралінгвістичних факторів. Відзначається, що змінення екстралінгвістичних факторів викликають певну перебудову у фонетичних характеристиках текстів. У свою чергу, “екстралінгвістична зумовленість мовленнєвого акту складається з багатьох факторів: об'єктивних і суб'єктивних”. У конкретному діалогічному тексті, що відбиває безпосереднє спілкування конкретних осіб у певній життєвій ситуації, найбільш важливими при аналізі його смислової структури є суб'єктивні фактори, які, у свою чергу, поділяються на постійні і змінні. Природно, що визначальними в плані виявлення варіативності ситуацій спілкування є змінні фактори: фізичний і психічний стан комунікантів, ступінь зацікавленості в предметі розмови, конкретні наміри мовців у процесі спілкування, уявлення про особистість співрозмовника.

В експериментально-фонетичних дослідженнях, присвячених аналізу різних сторін діалогічного тексту, роль екстралінгвальних факторів у формуванні зв'язності діалогу визначається безперечною. Однак у всіх цих роботах об'єктом дослідження є мікротекст – діалогічна єдність, що є граничною комунікативною одиницею діалогічного тексту.

Таким чином, *актуальність* даної роботи зумовлена підвищеним інтересом лінгвістів до вивчення усного діалогічного мовлення.

Проблемою діалогу займались у різні часи такі лінгвісти: Анашкіна І.А., Анощенкова А.М., Ахманова О.С., Блохіна Л. П., Бубнова Г. І., Воробйова О. П., Вороніна Е. В., Земська О. А., Каменська О. Л., Кірей Л. Л., Корновенко Л. В., Мелещенко Л. В., Міронова Н. І., Соколова М. О., Федорова Л. Л., Bolinger D., Crystal D., та інші.

Об'єктом дослідження є англомовне портретне інтерв'ю.

Предметом даного дослідження є семантико-синтаксичні та інтонаційні засоби встановлення контакту в англомовному портретному інтерв'ю.

Метою нашої роботи є дослідження семантико-синтаксичних та інтонаційних засобів встановлення контакту в англомовному портретному інтерв'ю.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення конкретних завдань, а саме:

- 1) вивчити історію питання, яке складає тему дослідження;
- 2) надати визначення інтерв'ю як публіцистичного жанру;
- 3) встановити класифікацію мовленнєвих засобів встановлення контакту;
- 4) описати лексичні засоби встановлення мовленнєвого контакту в англомовному портретному інтерв'ю;
- 5) встановити інтонаційні характеристики засобів встановлення мовленнєвого контакту в англомовному портретному інтерв'ю.

Матеріалом дослідження слугувало інтерв'ю Девіда Аксельрода з колишнім президентом США Бараком Обамою від 26 грудня 2016 року тривалістю 40 хвилин.

До *методів* наукового дослідження, які були використані для написання даної роботи, слід віднести теоретико-дедуктивний метод та лінгвістичний метод.

Структура роботи обумовлена її метою і завданнями і складається зі Вступу, трьох розділів, Висновків і Бібліографії, яка налічує 36 позицій.

У *Вступі* визначається актуальність дослідження, пояснюються його цілі та задачі, описуються матеріал і методика дослідження.

У *першому розділі*, «Реалізація контактовстановлюючої функції в діалогічному мовленні», розглядається поняття діалогу, основні властивості діалогічного тексту, обговорюється поняття репліцирування та встановлюється класифікація основних лексико-граматичних засобів встановлення мовленнєвого контакту.

Другий розділ, «Семантико-синтаксичні засоби встановлення контакту в англomовному портретному інтерв'ю», містить результати перцептивного аналізу інтонаційних характеристик контактовстановлюючих реплік: дослідження термінальних тонів вимовлення контактовстановлюючих реплік; дослідження тонального рівня та діапазону вимовлення контактовстановлюючих засобів та дослідження темпу вимовлення засобів встановлення мовленнєвого контакту.

Третій розділ, «Інтонаційні засоби встановлення контакту в англomовному портретному інтерв'ю», містить результати аудиторського аналізу інтонаційних характеристик засобів встановлення контакту: дослідження тонального діапазону контактовстановлюючих реплік; дослідження тонального рівня вимовлення контактовстановлюючих реплік; дослідження темпу вимовлення контактовстановлюючих реплік; дослідження термінальних тонів та перед'ядерних моделей, вживаних у контактовстановлюючих репліках.

У *Висновках* описані основні результати дослідження.

Бібліографія містить 41 позицію.

ВИСНОВКИ

У першій частині нашої роботи було теоретично обґрунтовано поняття «діалогічне мовлення» і вивчено його основні особливості та задачі.

Під діалогічним мовленням розуміємо: «Діалогічне мовлення — це форма мовлення, що складається з обміну висловлюваннями-репліками, на мовний склад яких впливає безпосереднє сприйняття, що активізує роль адресата у мовленнєвій діяльності адресанта».

Під фатичним мовленням розуміємо повідомлення, призначене для того, щоб встановити, а потім або продовжити, або перервати спілкування, тобто перевірити, чи працює канал зв'язку, а також для того, щоб звернути увагу співрозмовника і утримати його у разі необхідності.

Вивчення історії питання дозволило нам скласти класифікацію засобів встановлення контакту і дослідити кожен з них. Виділяють такі елементи фатичного мовлення: перша група – вокалізації, друга група – вставні слова (*"fillers-in"*), третя група – *"tag-questions"*, четверта група – повтори слів, фраз, підхвати, п'ята група – слова типу *"sort of"*, *"kind of"*.

Матеріалом нашого дослідження стало інтерв'ю президента США Барака Обама, взяте Девідом Аксельродом 26 грудня 2016 року.

У другій частині нашої роботи кількісно представлено контактовстановлюючі репліки на матеріалі дослідження.

Перерахунок кількості вживань Бараком Обамою засобів встановлення контакту під час обраного нами інтерв'ю показало, що серед усіх реплік встановлення контакту у нашому матеріалі переважають вставні слова (27,2%). Серед них найбільш поширені: *you know, actually, please, probably*.

Також часто (23.9%) Барак Обама у дослідженому інтерв'ю вживає повтори. Третє місце серед контактовстановлюючих реплік обіймають вокалізації. Дещо рідше Барак Обама т вживає такий засіб встановлення та підтримання контакту, як підхвати (15.5%).

Що стосується звертань, то в нашому матеріалі їх 9,8 %. Серед них переважають звертання за ім'ям (80 % усіх звернень).

Контактовстановлюючими репліками, які найменш зустрічаються в нашому матеріалі дослідження є “tag – questions” (4.7%).

У другій частині нашої роботи аналізуються інтонаційні особливості засобів досягнення мовленнєвого контакту у тексті інтерв'ю.

У третій частині нашої роботи була дана методика аудиторського аналізу інтонаційних характеристик засобів встановлення контакту. Були представлені також результати аудиторського аналізу інтонаційних характеристик засобів встановлення контакту: дослідження тонального діапазону контактовстановлюючих реплік; дослідження тонального рівня вимовлення контактовстановлюючих реплік; дослідження темпу вимовлення контактовстановлюючих реплік; дослідження термінальних тонів та перед'ядерних моделей, вживаних у контакто-встановлюючих репліках.

Дослідження показало, що **вокалізації** характеризуються переважно вузьким тональним діапазоном, низьким тональним рівнем, швидким темпом мовлення, вживанням низхідних термінальних тонів та шкал.

Звертанням властивий середній тональний діапазон та середній тональний рівень, темп їх вимовлення нормальний або прискорений, звертання характеризуються вживанням переважно висхідних тонів та шкал.

Вставні слова характеризуються переважно середнім тональним діапазоном та середнім тональним рівнем, швидким або нормальним темпом мовлення, вживанням низхідних та висхідних термінальних тонів і шкал.

Tag-questions властивий середній або вузький тональний діапазон і тональний рівень, темп їх вимовлення нормальний або прискорений, питання-хвостики характеризуються вживанням низхідних та висхідних термінальних тонів та шкал.

Перепитування характеризуються середнім тональним діапазоном і тональним рівнем, переважно нормальним темпом мовлення, вживанням висхідних термінальних тонів та шкал.

Повтори характеризуються середнім або вузьким тональним діапазоном і тональним рівнем, темп вимовлення повторів нормальний або

прискорений, повтори характеризуються вживанням висхідних термінальних тонів та шкал.

Підхватам властивий середній або широкий тональний діапазон і тональний рівень, швидкий або нормальний темп мовлення, вживання висхідних або висхідно-низхідних термінальних тонів, а також низхідних або висхідних шкал.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Анашкина И.А. Просодические средства установления контакта в симметричных и ассиметричных ситуациях общения // Прагматическая функция просодии: Сб. науч. тр. – М., 1987. – С. 133-145.
2. Анашкина И.А. Связь просодических средств реализации фатической функции с социальным статусом партнеров по диалогу // Просодические средства организации стилистически разных средств в современном английском языке: Сб. науч. тр. – М., 1985. – С. 90-101.
3. Анощенкова АМ. О фатической функции речи и ее интонационном выражении // Сб.научн.тр. МГПИИЯ. 1980. – Вып. 169. – С.103 – 114.
4. Анощенкова АМ. Фатический аспект речевого общения // Сб.научн.тр. МГПИИЯ. – 1984. – Вып. 230. – С. 3 – 15.
5. Ардентов Б.П. Контактирующие слова // Уч.зап. Кишиневск. унта. 1955. - Т.15. – С. 91 – 99.
6. Арутюнова Н.Д. Фактор адресата // Изв. АН СССР. Сер. Литература и языки. – 1981. – Т.40. – №4. – С. 356 – 367.
7. Арутюнова Н.Д., Падучева Е.В. Истоки, проблемы и категории прагматики // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. 16: Лингвистическая прагматика. – М.: Прогресс, 1985. – С. 3 – 42.
8. Бармакулов М.К. Журналистика для всех. – Алма-Ата: Казахстан, 1979 – 212 с.
9. Блох М.Я. Теоретические основы грамматики. М.: Высшая школа, 2000. – 160 с.
- 10.Бурая Е.А. Ритмическая организация спонтанной диалогической речи // С. научн. тр. им. МГПИИЯ им. М. Тореца. – М.: 1980. – Вып. 169. – С. 164 – 177.
- 11.Введенская Л.А. Культура и искусство речи. Современная риторика. Ростов-на-Дону: «Феникс», 1993. – 480 с.
- 12.Войскунский А.В. «Я говорю, мы говорим»: Очерки о человеческом общении, -2-е изд., дораб. и допол. М.: Знание, 1990. – 271 с.

13. Волков А.А. Композиция текстов массовой информации // Аспекты общей и частной лингвистической теории текста. – М.: прогресс, 1982. – С. 75 – 101.
14. Вохрышева Е.В. Коммуникативные стратегии реагирования на вопрос в английском языке: Учебное пособие. Самара: Изд-во СГАКИ, 2003. – 137 с.
15. Викторова Е.Ю. Коммуникативы в разговорной речи: на материале русского и английского языков: дис. канд. филол. наук. – Саратов, 1999. – 195 с.
16. Винокур Т.Г. Говорящий и слушающий. Варианты речевого поведения. – М.: Наука, 1993. – 172 с.
17. Воронина Е.В., Снегирева Т.А. О языковых средствах речевого контакта в современном английском языке // Теория и практика лингвистического описания разговорной речи. – Вып. 11. – Горький, 1980. – С. 3 – 8.
18. Гальперин И.Р. Очерки по стилистике английского языка. – М.: Издательство литературы на иностранных языках, 1958. – 460 с.
19. Гастева Н.Н. Диалогическое единство в разговорной речи: Дис. канд. филол. наук. – Саратов, 1990. – 227 с.
20. Гойхман О.Я, Надеина Т.М. Основы речевой коммуникации. – М.: Инфра-М, 1997. – 270 с.
21. Гольдин В.Е. Общение и культура речи // Русский язык и культура речи. М.: УРСС, 2002. – 243 с.
22. Гольдин В.Е. Речь и этикет. М.: Просвещение, 1983. – 111 с.
23. Горелов И.Н. Вопросы теории речевой деятельности: Психолингвистические основы искусственного интеллекта. Таллин: Валгус, 1987. – 190 с.
24. Горелов И.Н., Седов К.Ф. Основы психолингвистики. – М.: Лабиринт, 1997. – 220 с.

25. Грайс Г.П. Логика и речевое общение // Новое в зарубежной лингвистике. Вып.16: Лингвистическая прагматика. – М.: Прогресс, 1985. – С. 217 – 237.
26. Дементьев В.В. Изучение речевых жанров: обзор работ в современной русистике // Вопросы языкознания. 1997. – № 1. – С. 109 – 121.
27. Докторович Д.Л. Фатическая функция языка // Проблемы английского словообразования. Смоленск, 1976. – С.71 – 77.
28. Дридзе Т.М. Организация и методы лингвопсихолингвистического исследования массовой коммуникации. – М.: Прогресс, 1979. – 281с.
29. Жумагулова Б.С. Роль контактных средств в управлении диалогом // Сб. научн. тр. МГПИИЯ. – Вып. 231. – М.: Наука, 1984. – С.163 – 174.
30. Зайцева Т.А. Иницирующие коммуникативные ходы в английской диалогической речи: Автореферат дисс. канд. филол. наук. Белгород, 1998. – 18 с.
31. Зильберт Б.А. Тексты массовой информации. Саратов: Изд-во Саратов, ун-та, 1991. – 80 с.
32. Корнійко І.В. Звертання як динамічний засіб вираження зверненості мовлення: Автореф. дис. ...канд. филол. наук: 10.02.04. – К., 2000. – 18 с.
33. Кутькова А. В. Речевые стереотипы как средство поддержания контакта: На материале пиренейского варианта португальского языка. – М.: Прогресс, 169 с.
34. Михайлов Л.М. Коммуникативная грамматика немецкого языка. М., 1994. – 209 с.
35. Оликова М.А. Обращение в современном английском языке. – Львов: Вища школа, 1979. – 84 с.
36. Ольшевская Р.В. Интонационная структура вопросно-ответного диалогического единства, содержащего специальный вопрос: Автореф. дис.. канд. филол. наук. – М., 1974. – 35 с.

37. Попова Т.И. Телеинтервью в коммуникативно-прагматическом аспекте. СПб.: Филологический факультет СПбГУ, 2002. – 220 с.
38. Потапова Р.К. Речь: коммуникация, информация, кибернетика: Учебное пособие. М.: Едиториал УРСС, 2003. – 568 с.
39. Почепцов Г.Г. Фатическая метакоммуникация // Семантика и прагматика синтаксических единств. Калинин, 1981. – С. 52 – 59.
40. Романов А.А. Системный анализ регулятивных средств диалогического общения: Пособие по теоретическим курсам. — М.: Институт языкознания РАН, Калининский СХИ. – 1988. – 183 с.
41. Романов А.А. Стратегический принцип распределения регулятивных действий в типовом диалоге // Мир лингвистики и коммуникации: электронный научный журнал. – 2008. – № 12. – С. 64 – 77.
42. Солганик Г.Я. Системный анализ газетной лексики и источники ее формирования. Автореф. дис. ... докт. филол. наук. – М., 1976. – 53 с.
43. Тарасов Е.Ф. К построению теории речевой коммуникации // Теоретические и прикладные проблемы речевого общения. – М., 1979. – С. 17 – 146.
44. Трошина Н. Н. Стилистические параметры текстов массовой коммуникации и реализация коммуникативных стратегий субъектов речевого воздействия / Н. Н. Трошина // Речевое воздействие в сфере массовой коммуникации. М.: Наука, 1990. — С. 62 – 69.
45. Туманов Д. В. Жанровые особенности журналистских материалов / Д. Туманов. Казань, 2002. – 231 с.
46. Формановская Н.И. Коммуникативно-прагматические аспекты единиц общения. – М.: Прогресс, 1998. – 291 с.
47. Федорова Л.Л. Об определении функций речевых актов. // <http://www.Dialog-21.ru>, 2003.
48. Фрейдина Е.Л. К вопросу о просодической реализации контактоустанавливающей функции в побудительных диалогах // Научн. труды МГПИ им. В.И. Ленина. – М., 1987. – С. 116-131.

49. Чаплыгина И.Ю. Речевой контакт и средства его выражения // Русистика и современность. СПб.: Сударыня, 1999. – С. 302 – 341.
50. Штырева С.В. Прагмалингвистическая характеристика интервью: на материале французской прессы: дис. канд. филол. наук. – Москва, 2006. – 263 с.
51. Якубинский Л.П. Избранные работы // Язык и его функционирование. – М.: Прогресс, 1986. – С. 17 – 58.
52. Coulthard M., Brazil D. Exchange Structure // Coulthard and Montgomery. Studies in Discourse Analysis (eds.). – London: Routledge, 1981. – P.82 – 106.
53. Jakobson R. Linguistics // Sebeok Th. Style in Language. Cambr. (Mass.), 1966. – 470p.
54. Malinovsky B. The Problem of Meaning in Primitive Languages // Ogden C.K., Richards J.A. The Meaning of Meaning. – New York, 1930. – P. 296 – 336.
55. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. – М.: Советская энциклопедия, 1969. – 608 с.

KATERINA BONDAR
SEMATIC-SYNTACTIC AND INTONATION MEANS OF
ESTABLISHING CONTACT IN ENGLISH PORTRAIT INTERVIEW
SUMMARY

The work is dedicated to the investigation of contact-establishing means in interview discourse. The contact-establishing means have been classified and investigated as far as their intonation structure is concerned.

The investigation has been carried out on the basis of Barack Obama's 40-minute interview, taken by David Axelrod on the 26th of December, 2016.

The first chapter provides the general background for the whole work. It includes last-minute developments concerning the investigation of dialogue speech, phatic function of communication, classification of contact-establishing means in English conversation.

The paper is occupied with the problems of English dialogical speech. The dialogical speech is seen as a form of speech, comprising the exchange of phrases-rejoinders, determined by the ingenuous perception. The extralinguistic factors of a dialogue have been defined as the topic of communication; the circumstances, in which a communication is possible; the interlocutors (their social status, relations) and the purpose of communication.

Portrait interview is seen as a special kind of television interview, the purpose of which is the disclosure of the speaker in the greatest possible way.

The investigation of the lexical and grammatical means of establishing speech contact has resulted in defining the following units, serving to establish and support contact: tag-questions, parenthetical words, anadiplosis, repetitions and echo-questions. The verbal elements of phatic speech have been divided into five groups: the vocalizations, direct addresses, parentheses or fillers-in, tag-questions, repetitions of words and phrases, echo-questions and anadiplosi.

It has turned out that vocalizations, parenthesis, repetitions and addresses prevail among all contact establishing means in Obama's discourse. These units were given close and detailed attention in the main part of the investigation.

The carried out auditory analysis has been helpful to find out temporal, melodic and pitch peculiarities of contact-establishing means.

It turned out that each group of contact establishing means has its own set of intonation parametres. For example, echo-questions are said with a Rising tone, while parenthetical words and direct addresses are said with a variety of terminal tones: falling or rising.

A marked tendency has been shown on the level of pitch level. As a general rule, question tags are characterized by the narrow and mid pitch level and voice range, whereas parenthesis as well as direct addresses are characterized by the mid pitch level and voice range.

As far as the tempo is concerned all the contact-establishing means proved to be said with normal speech tempo, except for the question tags and vocalizations which can also be said with a quick tempo.

